

На 25 май, на изборите за членове на Европейски парламент от Република България, в градовете София, Велинград, Пазарджик и Ракитово ще се проведе експериментално машинно гласуване в 100 избирателни секции.

Машините, съпътстващия ги софтуер, инсталацията, деинсталация, обучение, логистика, техническа поддръжка, организацията по проекта за провеждането на експериментално машинно гласуване се поема от

Сиела и Смартматик, в Обединение Машинно гласуване ДЗЗД.

Технологията за гласуване се предоставя въз основа на договор между Администрацията на Министерски съвет и Обединение Машинно гласуване ДЗЗД.

Провеждането на Експериментално машинно гласуване се извършва по реда на чл. 268 от новия Изборен кодекс, който влиза в сила в деня на обнародването му в брой 19 на Държавен вестник от 5 март 2014 г.

ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОРГАН НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

МЕСТА НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

ПРАВА НА ИЗБИРАТЕЛИТЕ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕЛЕКТРОННО ГЛАСУВАНЕ

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕЖДАНЕТО НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

ТЕХНОЛОГИЯ НА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

КАК РАБОТИ ЕЛЕКТРОННОТО ГЛАСУВАНЕ

СОФТУЕРЪТ ЗА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

ПРОВЕЖДАНЕ НА МАШИНЕН ВОТ

ИНСТРУКЦИЯ за провеждане на машинно гласуване

ИЗГЛЕДИ НА ИНТЕРФЕЙСА от процеса на гласуване

ДОСТАВЧИК НА ТЕХНОЛОГИЯТА НА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДОГОВОРА

Представяне СИЕЛА НОРМА АД

- СЕРТИФИКАТИ
- ПРОЕКТИ
- КЛИЕНТИ
- СОФТУЕРНИ РАЗРАБОТКИ – СПРАВОЧЕН И ПРАВЕН СОФТУЕР

ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОРГАН НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

Централната изборителна комисија е институцията, която организира, ръководи и контролира провеждането на експерименталното машинно гласуване, обработката на данните от него, обобщава и анализира получените резултати.

МЕСТА НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

Изборителните секции, в които се провежда експериментално машинно гласуване, се определят от ЦИК.

На основание § 10, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Изборния кодекс Централната изборителна комисија определя критериите за избора на конкретни секции, които да бъдат включени в експерименталното машинно гласуване.

Определени са 100 секции за провеждане на машинния вот.

Изборителните секции, включени в експерименталното машинно гласуване, са разпределени в два района и в населени места с различна численост на населението: над 100 000 жители; от 50 000 до 99 999 жители; от 10 000 до 49 999 жители; до 10 000 жители, в градовете София, Велинград, Пазарджик и Ракитово.

55 от определените секции са в град София, където електронно ще могат да се гласува в секциите в районите Младост, Студентски и Триадица.

Останалите 45 секции са разпределени в 3 града на територията на изборителен район Пазарджик – Пазарджик, Велинград и Ракитово.

ПРАВА НА ИЗБИРАТЕЛИТЕ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕЛЕКТРОННО ГЛАСУВАНЕ

В експерименталното машинно гласуване може да участва всеки изборител от листите на определените изборителни секции, независимо дали е гласувал с хартиена бюлетина.

В случаите на гласуване и с хартиена бюлетина, то това трябва да предшества машинното гласуване.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕЖДАНЕТО НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

Резултатите от машинното гласуване не се вземат предвид при определяне на резултатите от гласуването.

Резултатите от експерименталното машинно гласуване по партии и коалиции и кандидати не се обявяват до края на изборния ден.

Резултатите от машинното гласуване се обявяват след обявяване на резултатите от гласуването в секцията/района.

Районната изборителна комисија предава резултатите от експерименталното машинно гласуване на ЦИК при предаване на резултатите от гласуването в секциите, която ги обявява на своята интернет страница.

ТЕХНОЛОГИЯ НА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

Експерименталното машинно гласуване се провежда с технология, базираща се на специални апарати произведени изключително за целта.

Машината, която ще се ползва на сегашното гласуване е модел SAES-3376.

Проектирана е така, че да направи провеждането на вота изключително лесно.

Нейните графични възможности я правят достъпна за тези, които не могат да четат или пишат. Има разтегателен блок за управление за потребители в инвалидни колички, слушалки за хора с увредено зрение и Sip-and-Puff интерфейс за навигация в бюлетината.

SAES-3376 е с голям 17'' сензорен екран, на който се визуализира изборната бюлетина. Изборът се осъществява с натискане върху екрана .

Екранът е с висока резолюция и изключително висока чувствителност и желанието на гласоподавателя се маркира върху него с перфектна точност.

Машината показва избраните опции на гласоподавателите и допълнително иска потвърждение на избора. Накрая разпечатва хартиена разписка, генерирана от вграден принтер, която служи за проверка на електронното преброяване.

Как работи електронното гласуване

След потвърждаване на самоличността на избирателя, се предоставя достъп до машината за гласуване. Избирателят използва сензорния екран на машината, за да маркира своя избор и след потвърждение на желанието си получава отпечатана разписка, която отразява вота. Тази разписка се пуска в изборната кутия пред комисията.

СОФТУЕРЪТ ЗА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

Софтуерът е проектиран, така че използването на машината за гласуване е изключително лесно и не би трябвало да затрудни дори тези гласоподаватели, които не използват технологични решения (мобилни, таблети, компютри, апарати и др). Интерфейсът е интуитивен и изключително лесен за боравене. Няма никакви допълнителни бутони или опции, които да налагат извършването на допълнителни действия, освен маркирането на предпочитания избор и потвърждаване му.

ПРОВЕЖДАНЕ НА МАШИНЕН ВОТ

В началото на машината се задава СТАРТ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН. В този режим се осъществява провеждането машинен вот до превключването в режим КРАЙ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН.

Когато е в готовност за провеждане на гласуване, машината изобразява избирателната бюлетина. Машината се активира в режим за гласуване, чрез натискането на бутон от Председателя на секционната комисия. Изборът се осъществява с маркиране, чрез натиск върху сензорния екран, действие, което е аналогично на използването на химикал върху хартиената бюлетина. Машината отбелязва със звуков сигнал, успешно завършилото гласуване. Накрая машината отпечатва хартиена разписка, съдържаща информацията на гласуването, която разписка се сгъва с надписите навътре и се пуска в избирателната кутия, поставена за целта пред избирателната комисия.

Един гласоподавател не може да упражни повече от един път своя глас. Следващото гласуване на машината отново трябва да е разрешено от Председателя, чрез ново активиране.

С приключването на изборния ден машината разпечатва хартиен протокол с резултатите от секция. Резултатите от машината се предоставят и до местната РИК на електронен носител.

С тази технология, окончателните резултати може да се обявят до 2 часа след приключването на изборния ден.

ИНСТРУКЦИЯ за провеждане на машинно гласуване:

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО МАШИННО ГЛАСУВАНЕ

Следвайте указаните стъпки, за да извършите гласуването на електронните машини:

01 Изчакайте докато председателят на изборителната комисия активира машината за гласуване.

02 Прегледайте стр. 1 и 2 на електронната бюлетина. Направете Вашия избор, чрез натискане върху екрана.

03 Проверете дали направения от Вас избор е правилно отразен. Може да промените Вашия глас чрез натискане на друг вариант.

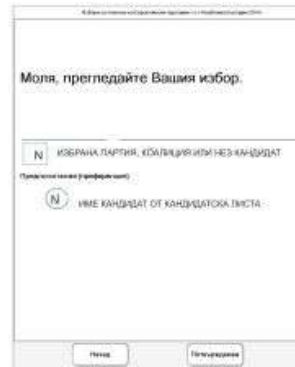
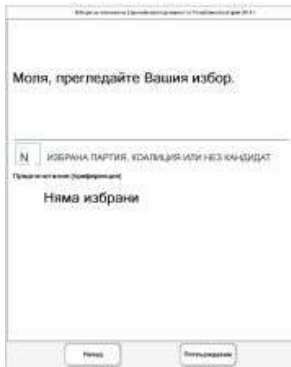
04 Ако изборът Ви е отразен правилно, натиснете бутон „Гласуване“ на екрана.

05 Потвърдете Вашия глас като натиснете бутона „Потвърждавам на екрана“. Машината ще отпечата разписка с начина на гласуване.

06 Вземете издадената разписка, сгънете я с текста навътре и я гуснете в бялата кутия пред комисията.

Ако имате въпроси, обърнете се към членовете от изборителната комисия.

ИЗГЛЕДИ НА ИНТЕРФЕЙСА от процеса на гласуване

ДОСТАВЧИК НА ТЕХНОЛОГИЯТА НА МАШИННОТО ГЛАСУВАНЕ

Технологията за гласуване се предоставя въз основа на договор между Администрацията на Министерски съвет и Обединение Машинно гласуване ДЗЗД, учредено от търговските дружества Сиела Норма АД и Смартматик.

През Декември 2013 г., пред голям медиен и обществен интерес Веселин Тодоров – изпълнителен директор на Сиела представя в Народното събрание метод за електронно гласуване. <http://www.ciela.net/news/view/65/siela-predstavi-metod-za-elektronnoto-glasuvane-v-parlamenta>

По изпълнението на **Договора по разработката на софтуер и доставка на устройства за гласуване за провеждането на експериментално машинно гласуване на изборите за членове на европейски парламент от РБългария**, Сиела работи съвместно с международната компания Smartmatik.

Smartmatik е световен лидер в разработването на високотехнологични методи за гласуване. Предоставените машини за електронно гласуване от Компанията пристигат от Еквадор, където преди два месеца са проведени местни избори на принципа на електронното гласуване. Smartmatik е участвала в над 3500 процеса на избори на петте континента и е регистрирала и преброила над 2,3 милиарда вота. <http://www.smartmatic.com/>

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДОГОВОРА

Сиела поема отговорно дейностите по изпълнение на Договора, като за тази цел се изключително прецизно се провеждат много организационни, обучителни и технически действия, обезпечаващи положителния завършек на проекта.

Провеждат се практически обучения на членовете на ЦИК, РИК и СИК които са определени за осъществяване електронното гласуване, за техническото боравене с машината за гласуване.

Сиела подсигурява над 50 обучени ИТ специалисти за техническа поддръжка.

Сформира се екип от 12 човека на Телефонен помощен център, който 24 часа в деня на изборите ще приема обаждания.

За деня за изборите ще са подготвени 100 инсталирани апарата за стоте изборни секции, където ще се проведе машинно гласуване. Ще бъдат осигурени още 30 резервни.

Към всяка изборна секция е назначен ИТ специалист, който да оказва техническа помощ в деня на изборите.

Има изготвени информационни материали, описващи стъпките на процеса на гласуването, които ще бъдат разпространени в определените за експериментално машинно гласуване изборни секции.

Всяко действие по изпълнението на проекта се съгласува и приема с членовете на ЦИК.

В. Тодоров, Изп. Директор Сиела Норма АД, внесе своето уверение на срещата пред ЦИК след подписването на договора:

„Ние ще се справим. Надявам се проекта по провеждането на експериментално машинно гласуване да мине успешно.“

Представяне СИЕЛА НОРМА АД

„СИЕЛА НОРМА“ АД е лидер на българския пазар в областта на справочния и правен софтуер.

Компанията е позната със своите софтуерни разработки в областта на предоставянето на информационни масиви с данни и документи в областта на правото, бизнеса и други специализирани сфери на икономиката като енергетика, строителство, образование, търговска и фирмена информация. Сиела е доставчик на голям брой информационни услуги с бенефициент държавата.

СИЕЛА е регистрирана през 1991 г. с основен предмет на дейност – правни и бизнес консултации и издателска дейност. От 2000 г. фирмата е преобразувана в СИЕЛА СОФТ ЕНД ПАБЛИШИНГ АД с предмет на дейност книгоиздаване и разработване и реализиране на софтуерни продукти (правно-информационни системи). Дружеството съществува официално в настоящото си статукво СИЕЛА НОРМА АД от 2011 г. като резултат от обединението на двете най-големи компании в областта на разработките на правни и справочни информационни системи – НОРМА АД и СИЕЛА СОФТ ЕНД ПАБЛИШИНГ АД.

НОРМА е дружество, създадено през 1985 г. като специализирано предприятие за програмно осигуряване, което създава и първата в България правно-информационна система.

СИЕЛА стартира дейността си през 1991 г. с юридически консултации и правни публикации, а през 1997 г. вече пуска на пазара своята правно-информационна система – първата на българския пазар, разпространявана на CD. За кратък период тя се утвърждава сред юридическите и бизнес среди като компания, която постоянно усъвършенства софтуерните си решения и предлага разработки в съответствие с последните технологични решения за електронен и мобилен достъп до информация. СИЕЛА затвърждава своите водещи позиции сред ползвателите на правно-информационни системи, като печели изпълнението и на големи софтуерни проекти, възлагани по обществени поръчки, включително като доставчик на правен

и справочен софтуер на цялата държавна администрация. СИЕЛА има решаващо участие и при изграждането на електронното правителство на Република България. В тази област тя участва както на ниво консултант по създаването на законодателството, уреждащо електронното управление, така и при анализа и моделирането на бизнес процесите и разработване и внедряване на системите за интегрирано административно обслужване и предоставяне на публични услуги в структурите на централната и местните администрации в страната. В проектирането и реализирането на порталите за достъп до услугите на електронното правителство и електронното правосъдие.

СИЕЛА СЕРТИФИКАТИ

По отношение на дейностите по разработване, внедряване, разпространение и поддръжка на софтуер във фирмата е създадена **Система за управление на качеството**, сертифицирана съгласно EN ISO 9001:2008 , както и **Система за управление на информационната сигурност**, сертифицирана спрямо ISO/IEC 27001:2005

СИЕЛА ПРОЕКТИ

Сред значимите проекти, изпълнени и изпълнявани от дружеството са:

- Договор с Министерство на държавната администрация и административната реформа за „Изграждане и експлоатация на Пилотна интеграционна система на електронна област“.
- Договор с Агенция за следприватизационен контрол за ежемесечно предоставяне на извадка за състоянието на дружествата от базата данни на приватизираните дружества и купувачите им.
- Договори с Министерство на образованието и науката за „Проектиране, създаване, и поддръжане на Централен национален образователен портал“ и за „Създаване, закупуване и внедряване на уеб базиран специализиран софтуер за електронно управление на административната и финансовата дейност. Закупуване на софтуерен продукт с нормативно-правни документи и инсталирането му в приблизително 2890 учебни заведения“.
- Договор с Патентно ведомство на Р България за разработка на независима и универсална база данни за международни и СТМ марки, на стандартни софтуерни интерфейси за достъп до новоразработената база данни, на автоматизирано регулярно зареждане на данни от техните източници и поддръжка на така разработената база данни.
- Договор с Агенцията по вписванията за доставяне на програмно осигуряване – Интернет портал за нуждите на Агенцията по вписванията, във връзка с изграждането на новия Търговски регистър.
- Договор с Националното бюро за правна помощ за извършването на доставка, инсталиране, въвеждане в експлоатация, обучение и поддръжка на разработен софтуер за НБПП в изпълнение на проект “Поддръжка за по-нататъшното изпълнение на стратегията за реформа на българската съдебна система – компонент I–4, България”.

- Договор с Министерство на финансите за доставка на софтуер за внедряване на информационни системи за електронно обучение и електронен архив за нуждите на Министерство на правосъдието и Агенция по вписванията /LOT1/.
- Договор с МДААР за поддръжка и актуализация на системата за електронно управление в РБ - ИСЕП и на правно географски системи за предоставяне на гео-услуги.
- Договори с Висш съдебен съвет на Р България за „Създаване на специализиран софтуер за мониторинг и контрол на дейността на вещите лица, внедряване и обучение" и за "Консултантски услуги свързани с управлението на човешките ресурси, създаване и внедряване на Информационна система за управление на човешките ресурси в съдебната власт".
- Договори с Национален статистически институт за „Проектиране, разработване и внедряване в експлоатация ИС Преброяване 2011 и поддръжка на системата“.
- Договор с Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията за извършване на анализ, идентифициране и вписване на първичните администратори на данни и техните услуги в регистрите на Електронното правителство, във връзка с административно обслужване по проект „Развитие на административното обслужване по електронен път” – Договор № К10-31-1 от 7 септември 2010 г., осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”. Работата по проекта включва следните дейности: Анализ на нормативната уредба във връзка със служебното предоставяне на данни. Вписване на информационни обекти, свързани с приоритетните електронни административни услуги. Преглед на нормативната уредба на електронното управление и предложения за промени за улесняване на практическата реализация на електронните услуги. Дефиниране на регистър на идентичностите и създаване на правна регламентация за неговото функциониране. Предоставяне на правна помощ.
- Договор за изпълнение на обществена поръчка с предмет „Извършване на аналитични дейности по нормативната база, административните процеси и предлаганите административни услуги на Държавната комисия по хазарта. Разработка на дългосрочна стратегия за развитие, вътрешни правила за унифициране на административните процеси и администрираща информационна система, обслужваща издаването на разрешения за организиране на хазартни игри и разрешения за производство, внос, разпространение и сервиз на игрални съоръжения. Обучение на служителите на ДКХ по ЗЕУ” по проект „Модерно и ефективно осъществяване на държавния надзор върху хазарта чрез изграждане на единна информационна система, електронни регистри и въвеждане на електронно управление“ по оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд по оперативна програма „Административен капацитет“
- И др.

СИЕЛА КЛИЕНТИ

Сред клиентите на правно-информационната система на Сиела са: Министерски съвет и Народното събрание на Република България; Комисията за финансов надзор на Р България; Омбудсмана на Р България; Прокуратурата на Република България; Висшият съдебен съвет; Министерство на вътрешните работи, водещи адвокатски кантори, нотариуси, частни и държавни съдебни изпълнители, вещи лица към съдилищата, бизнес организации, банки.

СИЕЛА СОФТУЕРНИ РАЗРАБОТКИ – СПРАВОЧЕН И ПРАВЕН СОФТУЕР

Правно-информационна система Сиела е предпочитана от клиентите заради съчетанието на обширна и достоверна информация и организирането ѝ във функционални и удобни за ползване структури. Тя обхваща съдържание с над 5 милиона документа, което основателно претендира за най-пълната юридическа база данни, оптимално подбрана икономическа и справочна информация.

Информацията, базирана на нормативната уредба на българско право и правото на Европейския съюз е профилирана в 13 специализирани продукта – чисто нормативно структурирани продукти и такива, цялостно обхващащи различни отрасли на икономиката – счетоводство, маркетинг, енергетика, строителство, образование, външнотърговски и митнически режим, както и програма със справочна, статистическа, финансова и маркетингова информация относно регистрираните търговски дружества в Р България.

Продуктите на ПИС предоставят и анализи на правната уредба в теоретично и практическо поле, като анализират широка гама от обществени отношения, компилирани по различни критерии, съобразно практическата им полезност. Програмата разполага и с професионални коментари и разработки от водещи авторитети в различни области на правото.